

„Edinost“

Iz nje enkrat na dan, razen nedelj in praznikov, ob 4. uri zvečer.

Naročnina znaša:

za celo leto 24 kron
za pol leta 12 „
za četrt leta 6 „
za en mesec 2 kron

Naročnino se plačevati naprej. Na naročnik se brez priložene naročnine ne upravnica zira.

tobakarnah v Trstu se prodajajo po sa rezne številke po 6 stotink (3 nč.); i ea Trsta pa po 8 stotink (4 nč.).

Telefon št. 870.

Edinost

Glasilo političnega društva „Edinost“ za Primorsko.

V edinosti je moč!

Oglaš

Se računajo po vrstah v petitu. Za večkratno naročilo s primernim popustom. Poslana, osmrtnice in javne zahvale domaći oglašiti se računajo po pogodbi.

Vsi dopisi naj se pošiljajo uredništvu. Nefrankovani dopisi se ne sprejemajo. Rokopisi se ne vračajo.

Naročnino, reklamacije in oglase sprejema upravnništvo. Naročnino in oglase se plačevati loco Trst.

Uredništvo in tiskarna se nahajata v ulici Carintia št. 12. Upravnništvo, in sprejemanje inseratov v ulici Molis pl. colo št. 3, II. nadst.

Izdajatelj in odgovorni urednik Fran G. G. G.

Lastnik konsorcijskega lista „Edinost“

Natisnila tiskarna konsorcijskega lista „Edinost“ v Trstu.

Iz deželne zbornice istrskega.

Učni jezik v ljudski šoli na Kaštelu.

Poslanec Matko Mandić in tovariši so stavili nastopno interpelacijo:

Njegova prevzvišenost, e. kr. namestnik za Primorje, gospod grof Goëss, ustavil se je bil minolo leto na svojem obisku širom Istre tudi v selu Kaštel (Castelvener). Tem povodom je obiskal gospod namestnik tudi tamno ljudsko šolo z italijanskim učnim jezikom. Prepričavši se na lastne oči o nepovoljnem vspehu v rečeni šoli, hotel je menda sam pogoditi razloge temu nevspehu. Pozval je namreč vse navzoče šolske otroke, naj se vzdignejo oni izmed njih, ki govorijo italijanski jezik. Od vseh otrok se jih je vzdignilo samo sedem, dočim so vsi drugi obsejeli. Gospod namestnik si je bil zabeležil to dejstvo, in menda tudi nevspeh pouka v šoli, v svojo listnico in moglo se je opraviti priškovati od njega, ne samo kakor e. kr. namestnika v Primorju, ki mora vsako zlorabo bodisi v kateri-koli stroki javnega življenja odpravljati po svoji inicijativi, ampak tudi kakor predsednika e. kr. deželne šolskega sveta, da čim prej stori konec tej krivici in nezakonitosti. Mesto tega pa vidimo, na žalost, da je bil v prvi polovici tekočega leta razpisan natečaj na mesto učitelja na ljudski šoli v Kaštelu z izključno italijanskim učnim jezikom!

Ker je bilo osnutje ljudske šole v Kaštelu z izključno italijanskim učnim jezikom krivično in nezakonito;

ker je sedanji ponk v tej šoli v očitnem nasprotju z najelementarnejimi pedagoškimi načeli;

ker se tem načinom kršijo državni temeljni zakoni, na temelju katerih ima vsaka narodnost pravico, da se izobrazuje v svojem materinem jeziku;

vprašajo podpisani visoko e. k. vlado:

Je li voljna nemudoma storiti primerne korake, da se na javni ljudski šoli v Kaštelu uvede kakor učni jezik oni, katerega umejo in govorijo otroci in katerega zahtevajo toliko državni šolski zakoni, kolikor pedagoško-didaktična načela?

Nezaslišano! Neverjetno!

V javnih glasilih Primorja moglo se je nedavno čitati pritožb radi žalostnih zdravstvenih odnošajev v občini Creski. Izmed družega hočemo navesti danes samo en slučaj, ki je bil javno razpravljan, a od nikogar pobijan in kateri govori jasno o zastrupljenih zdravstvenih odnošajih v tej občini.

V selu Dragozetič je meseca avgusta svečenik Mate Rossi, rodom iz mesta Cresa, nevarno obolel. Njegovi sorodniki so čim nagljeje poslali po občinskega zdravnika v Cres, ali le-ta, mesto da bi se odzval pozivu in svoji dolžnosti, začel se je, po svoji navadi, obotavljati in izgovarjati s tem, da ne more k bolniku, ker da mu je — konjšepav. Sledečega dne so sorodniki ponovno poslali svojega človeka z dvema konjema iz Dragozetič v Cres po zdravnika. No, le ta je zopet našel nov izgovor: da ne more jahati — »son smagnà e non posso cavalcar«. Slednjč so v tretje poslali svoje ljudi po zdravnika in sicer z — ladijo, ali zdravnik se tudi sedaj ni odzval pozivu, marveč se je odrezal ljudem srdito: da se on ne bo hodil vtopiti! — »mi non me vado negar con sta bora«.

Konečno se je javilo, da je oni čestiti duhovnik v groznih mukah izpustil svojo plemenito dušo kakor kak divji črne srednje Afrike, brez zdravnika in brez zdravniške pomoči.

Ne trdimo, da je rečeni svečenik umrl jedino radi tega, ker mu ni bila podeljena zdravniška pomoč, ali to trdimo najodločneje, da je ta zdravnik zanemaril svojo sveto dolžnost toliko kakor zdravnik kolikor kakor človek ter vprašamo radi tega visoko e. kr. vlado:

1. So jej-li poznani ti nezdravi, zastrupljeni zdravstveni odnošaji v občini Creski?

2. Ako jej niso, hoče-li čim prej dati obvestiti se o navedenem, in potem ukreniti potrebne korake, da se kaj takega ne dogodi več?

Politični pregled.

V TRSTU, dne 26. septembra 1901

Deželni zbor istrski. (Seja v soboto dne 21. t. m.) Navzočih je bilo 19 italijan-

preveč govoril, posebao pa z dobrim mu prijateljem Logeratom, uradnikom v davčnem uradu. S tem prijateljem se je razgovarjal o predmetu svoje ljubezni: o svoji ženi. Niti najintimnejših stvari ni zamolčal.

Edinee, zapustivša tiho samostansko življenje, se je hitro prilagodila tiru novega življenja. Prenovila se je skoro, čim so minoli prvi časi »medenih tednov«. S skrajno, skoro bedasto najivnostjo je poslušala vsaki večer vse minole ljubezenske doživljaje svojega moža. Lemercier je vse, kar je čul ali čital o ljubavnih dogodkih, pripovedoval tako, kakor da jih je doživel on sam.

Minola sta dva meseca in mlada dvojica je živela povsem zadovoljno in srečno. Kar je Lemercier dobil iz Pariza brzojavko, s katero ga je generalni svetnik zavarovalnega društva, po njem (Lemercieru) zastopnega, vabil k sebi v važnem poslu.

— Draga Edinee, je rekel Lemercier svoji ženi, moram oditi v Pariz. Za par dni se vrnem.

— Zal... tako lepo sva se privadila eden na drugega.

— Daj, objemi me, sree... Čin bom svoboden, se povrnem.

Zatem je, pol v šali, pol resno, zagrozil svoji ženi s prstom: Pa ne da bi me prevarila med tem!

— Kako moreš misliti kaj takega!

— Nič, nič, jaz ti zaupam. Le malo po-

skih poslancev in od naših le poslanec Kozulić.

Po odobrenju zapisnika zadnje seje se je prečitala izjava manjšine, da se ne more udeležiti seje, ker je na pogrebu druga mons. Šterka. Posl. Scampicchio je poročal v imenu finančnega odseka glede nabave svote, potrebne za zvišanje učiteljskih plač. Znano je, da v to določeno povišanje užitnine na meso in vino (od 100 na 125%) ni zadobilo najvišjega potrjenja. Finančna komisija predlaga zopet tako povišanje; v slučaju pa, da bi vlada zopet bila nasprotna, naj se potrebna svota izposodi iz deželne zaklada proti temu, da se to posojilo pozneje zopet vrne. Gori navedeno povišanje užitnine naj bi trajalo samo dotlej, da vdobi dežela pobiranje užitnine v lastno režijo ali da se davek na pivo poviša, kar naj se zahteva od vlade.

Posl. Kozulić je začel govoriti hrvatski: »Visoka zbornica! Prišel sem danes sem...« (Strašen ropot, drsanje z nogami, razni vzkliki), »da-si uvidevam, da...« (prizori kakor zgoraj; klici: cito! termina!) Posl. Kozulić je nadaljeval italijanski, da je tudi manjšina glasovala za zboljšanje učiteljskih plač ter da sedaj, dosledno, odobrava zvišanje doklad na užitnino, vendar pa da se njemu zdi, da bi bilo mogoče, pokriti primanjkljaj tudi na drug način, n. pr. z iztirjanjem dolžnih šolskih taks, kateri dolg znaša skoro 300.000 kron, zlasti zato, ker bremena davkoplačevalcev neprestano rastejo.

Posl. Bubba je predlagal, naj se naprosi vlada, da v gornjo svrhu deželi odpusti onih 80.000 kron, katere jej ista dolguje še v ime zemljeodveznega dolga.

Poročevalec Scampicchio je odgovarjal posl. Kozuliću, da je to naravna prikazen vseh dežel, ako se bremena leto za leto množe; toda dežela mora poskrbeti za potrebni denar, kajti od tega je zavisa sankeija zakona o učiteljskih plačah. Na to je bil predlog komisije sprejet; v 2. in 3. točki je glasoval zanj tudi poslanec Kozulić.

V imenu finančne komisije je predlagal posl. Venier, da prevzame dežela stroške Pirana za načrte postaje in merjenje nove železnice Trst-Poreč. Posl. Bubba, župan

šalit sem se hotel. Saj k tebi ne prihaja drugi, nego prijatelj Logerote, a on te preveč spoštuje, da bi mogel misliti na kaj takega.

— Pa tudi jaz ga cenim spoštovanja vrednega človeka.

— Torej: ne me prevariti, ker jaz bi kmalu izvedel o tem!

— Kako to? je vprašala Edinee, pol najivno, pol bedasto.

— Ker bi hitro, tu na čelu, dobil — dva roga! Bil bi zelo lep, ali ljudje bi se mi rogali.

Ta šala je tako ugajala Lemercieru-u, da se je začel smejati od srca. Zatem je šel v svojo sobo po spise in ostalo, kar je hotel vzeti s seboj v Pariz. Drugo jutro je odpotoval z brzovlakom.

Še istega dne pa je davčni uradnik začel zalezovati sree mlade gospe. Bil je zelo strasten človek in je upotrebil vsa sredstva, da bi si osvojil to najivno mlado ženo. Pametne žene se zavedajo vsikdar, kako važna so njihova dela; bedaste tega navadno niti ne slutijo. Bodi, da je Edinee spadala v to drugo kategorijo: ni se dolgo protivila lepim besedam Legerotevim, in dovolila mu je, da jej dvori.

Pregovor pravi, da le začetek je težak. Logerote, kakor star samec, se je dobro umel v takih stvareh; začel je temeljito izrabljati nenavzočnost svojega prijatelja.

Kakor vsaka stvar, tako se je tudi ta idila

piranski, je v dolgem govoru utemeljeval, da bi dežela morala prevzeti tudi obresti in stroške pravde, ki jo je proti občini naperil in — dobil inženjer Buzzi, o katerem so bili Pirančani prepričani, da dela načrte po nalogu in na stroške dežele. O tem predmetu se je razvila živahna debata med dr. Bubbo in predsednikom. Prvi je trdil, da mu je predsednik stavil inženjerja Buzzija na razpolago (o tem se je slišal klic: inter pocula — pri čašah), poslednji pa je to odločno zanikal. Odbornik Gambini je predlagal, da se Pirančanom daruje ves znesek 4833 K, ako so bili v dobri veri, da je inž. Buzzi v službi dežele, ali pa nič. Konečno so odločili, da darujejo Pirančanom samo prave stroške (brez pravnih in obresti) v znesku 3222 K.

Posl. Ventrella je vprašal deželni odbor, kaj je s predlogom glede železnice iz sv. Lucije (postaja železnice Trst-Poreč) v Piran. Odbornik Tomasi je pojasnil, da je stvar zaspala na namestništvu v Trstu.

Posl. dr. Rizzi je utemeljeval svoj predlog, da se pozove vlado, da ustanovi čim prej v Pulju obrtno šolo z italijanskim učnim jezikom.

Pravila kreditnega zavoda so spremenili po želji vlade.

Posl. Depangher je utemeljeval svoj predlog, da je pozvati vlado, da zabrani politiziranje duhovščine na kmetih. Skliceval se je na nekega slovenskega politika na Kranjskem, ki je v očigled deželnozborniskim volitvam v nekem govoru rekel, da je največji sovražnik slovenskega ljudstva politikujoči duhovnik. Navajal je nekaj primerov, v katerih so se baje slovenski duhovniki istrski neumestno mešali v politiko, branil je italijansko duhovščino v mestih, ki se baje vede docela korektno ter rohnol proti antisemitom. Videlo se je, da se je mož dobro — naučil svoj govor.

Posl. Ghera je predlagal, da se vrne deželnemu odboru predlog glede občinskih zdravnikov v ponovno proučenje in radi sprememb. Deželnemu odboru se mora zagotoviti vpliv o imenovanju občinskih zdravnikov, sicer zbornica ne bo razpravljala o tem predmetu.

Posl. dr. Bennati je govoril o poročilu deželne šolskega sveta. Poslanec pete

približala svojemu zaključku. Nekega dne je Lemercier brzojavil svoji ženi, da se na večer povrne domov. Tu pa se je nezvesta žena naenkrat spomnila tega, kar jej je mož rekel pred svojim odhodom. Gotovo so mu že začeli rasti rozički na čelu in je tako doznal, da ga je prevarila...

Jej, kaj bo sedaj? Kaj jej poreče, ko pride domov? Ne vedoča, dati si odgovora, čakala je v vedno večem strahu na prihod svojega moža.

Žena je hitela nasproti vračajočemu se Lemercierju. V temnih slutnjah je Edinee objela svojega moža in mu gladila čelo s svojo roko...

Seveda ni nič našla na čelu... Ko jetao opazila, da je izven nevarnosti, je strastno poljubila svojega moža in mu zašepetala v uho, naslonivši glavo na njegovo ramo:

— Ali si hudoben! Tako se šališ ti z menoj...!

— Kako, kako?

— Da, da, rekel si, da ti zrastejo rozički... No, vidiš, da ni res. Ne boš me več varal, ne!

Tu se je Lemercier hitro spomnil, kako se je šalil s svojo ženo prej, nego je odpotoval v Pariz. In — na mah je umel zmisel Edinee-inih besed. Jasno mu je bilo, da ga je sramožljiva Edinee začasa njegove nenavzočnosti uvrstila v brezkraino falango prevarjenih mož...!

PODLISTEK

Ako je žena prenajivna!

Spisal Henrik Datin. Prevel Tonček Flego.

Edinee Rollet je izgubila svoje stariše že v rani mladosti. Uje jej jo je poslal v uršulinski samostan. Dvořivši 19. leto se je vrnila iz samostana, to je: pred dvema tednoma, pred svojo poroko.

Uje ni nikdar govoril žnjo v stvari zakona in nikdar je ni vpraševal po njenem menenju. On je svobodno razpolagal z njeno roko. Ko je Edinee prišla iz samostana, jej je kar hitro predstavil določenega jej zaročnika.

Uje bi bil lahko dobil lepšega zaročnika, a ker je bil Albert Lemercier ravnatelj neke zavarovalnice ter premožen, zadovoljil se je uje žnjim, če tudi ni bil lep. Edinee ne bi mogla trdit, da jej ne ugaja, ker ženske so vse častihlepne, da komaj čakajo, da jih začno titulirati z »milostna gospa«.

Edinee je bila uverjena, da bo srečna v zakonu. Uršulinke so jo odgojile v popolnem nepoznanju sveta; ni torej čudno, da je brez kakoršnjega si bodi odpora stopila pred oltar z Lemercierom, s človekom, katerega prej niti poznala ni. Lemercier pa je bil vrlo zaljubljen v svojo ženo in je torej umevno, da se je njiju zakon srečno začel.

Lemercier je imel to pogreško, da jerad

kurije je v svojem poročilu nagromadil toliko gorostasnosti, da bi se morali baviti žnjim v posebnem članku, ako bi se nam zdelo to vredno. Le toliko naj zabijemo v večni spomin, da je poleg razdelitve učiteljskega v Kopru zahteval tudi, naj se odpravi pripravnica v Pazinu ter je utemeljeval to z razlogom, da je na koperskem učiteljskem le 22 slovenskih dijakov proti 51 italijanskim. (Dragi doktore, mi bi mislili, da baš zaradi tega je potrebna pripravnica v Pazinu, da se več hrvatskih in slovenskih dijakov pripravi za vstop na učiteljske. Vam, seveda, logika narekuje drugače. Op. stavec.) Dr. Bennati se je zaletel do drzne trditve, da vlada favorizira Slovence v Istri, da vidi v tej deželi same Hrvate.

Odbornik Tomasi si je izbral staro svojo tarčo — viteza Klodiča, ki noče biti podoben Saturnu, kateri je požrl lastno dečo. Dela svojih rok noče vitez Klodič razrušiti, da si se razmere na učiteljskem koperskem neznosne. Ne samo, da »slovenski dijaki žalijo narodni značaj mesta« — so pretepi med dijaki italijanske in slovenske narodnosti na dnevnem redu; tudi vspehi te šole so minimalni; zlasti z nemščino se tu ubija obilo ekzistenc. Ta zavod je prava mešnica za dijake. Tomasi je napadal tudi dra. Stangerja, ki je v neki prejšnji seji obžaloval, da je na tretje mesto, ki pripada deželni odboru v dež. šolskem svetu, prišel dr. Bennati. Tomasi je pel slavo Bennatiju, kateremu da je vsa pokrajina poverila svoje zaupanje in izkazala čast, ko ga je imenovala svojim zastopnikom v državnem zboru, kjer je pravi in edini zastopnik italijanskega značaja vse pokrajine. Sicer pa da je vlada odškodovala Slovence s tem, da je s svoje strani »slavizatorja« Zamliča, »ki se za cerkvene stvari še nikoli ni brigal«, imenovala v dež. šolski svet.

Posl. Kozulič je odgovarjal, da dr. Stanger, ko se je pritoževal proti imenovanju dr. Bennatija članom dež. šol. sveta, pač ni imel ničesar proti osebni imenovanju poslanca, ampak le proti temu, da se v deželi, kjer sta dve tretjini prebivalstva slovski, ne prepustita vsaj enega od treh mest tej večini. Z imenovanjem župnika Zamliča je vlada popravila le deseti del krivice, ki se gode Slovanom Istre na šolskem polju.

Posl. dr. Costantini se je pridružil zahtevi dr. Bennatija, naj vlada odpravi pripravnico v Pazinu, s katero se skuša delati na to, da bi Pazin postal hrvatski in ki je morda predhodnica hrvaškemu učiteljskem v tem mestu. Sicer pa, je vskliknil ponosno, Pazin ostane italijanski, pa če ustanove tam vse mogoče hrvatske šole! (Zakaj pa se to liko esofirate, g. odvetnik?! Op. stavec.)

Vladni zastopnik je zavračal predbačanje, da bi vlada bolj skrbela za Slovence za Italijane; oni, da je vsem enako pravična. (Nekemu opazovalcu se je zdelo, da je o teh besedah koza na istrskem grbu, pritrjenem v zbornici, namuznila svoj gobček v presrečen nasmeh. Op. por.)

Posl. Bennati je obžaloval, da ni navzoča manjšina, ker bi hotel zavrniti neke obdolžitve in zlasti opravičiti nekega učitelja, katerega da se je prostaški napadalo, samo zato, ker dotičnik noče biti hrvatski agitator. (Govornik je imel na mislih slučaj, o katerem so nekega prejšnjega dne razpravljali v tajni seji). Vsprejeli so predloge Bennatija (da se razdeli učiteljske v Kopru in da vlada pomnoži svoje prispevke za šole v Istri) ter predlog Costantinija (da se odpravi pripravnica v Pazinu).

O predlogu Ventrelle, da vladni organi zbrisejo zastarane tirjave v zemljišnicah, so govorili predlagatelj Glezer, in Depangher. Resolucija je bila soglasno sprejeta.

Tajnik Varetton je čital interpelacije prof. Mandića in dr. na vlado, da se osnuje hrvaška šola v Zrenju; da vlada poskrbi za spoštovanje jezikovne enakopravnosti od strani ravnateljstva drž. železnice in finančnega ravnateljstva v Trstu; da se bo deca v Kaštelu poučevala v jeziku, katerega umejo (italijanski poslanci so klicali: uh!) in da se po la račun, kako se je v Vižinadi razdelila državna podpora, dovoljena 1898. v znesku 44000 gld., ter interpelacijo dra. D. Trinajstića, zakaj dež. odbor ne odobri imenovanja prof. Spinčića, dr. Laginje in dr. častnimi občani. (Klic: Za ustanovitev hrvaške gimnazije?)

Tajnik Varetton mora o vsaki priliki na malo umesten način kazati svojo animoznost proti manjšini. O tej priliki je rekel

ironično: interpelacija Mandića »in kompanije«.

Po interpelaciji posl. Scampicchia na deželni odbor glede uravnave jezera Čepić in odgovor odbornika dr. Cleve, da se na lieu mesta nahaja neki inženjer, ki stvar proučuje, je predsednik dr. Campitelli zaključil zasedanje, zahvaljuj se vsaj deželi na podpori, ki jo je užival kakor voditelj delovanja v dež. zboru. Izrekel je hvalo tudi koperskemu mestu za gostoljubnost. Završil je z evviva! cesarju, ki je pa našel slab odmev v vrstah italijanskih poslancev; nekateri njih niso niti vstali....!

Posl. dr. B u b b a je slavil predsednika ter hvalil večino, kaj je vse storila zadnjih šest let. Najvažnejša se mu zdi ustanovitev italijanskega gimnazija v Pazinu. Rekel je, da bi storil še mnogo več, da jim ni delala zaprek pasivnost in sovražnost — manjšine. (»passività ed ostilità della minoranza«.)

Na to infamijo mu je odgovoril posl. K o z u l i č, češ, da je manjšina morala biti kolikor toliko pasivna, ker jo je večina od vsega začetka izključila od vsakega sodelovanja.

Tajnik Varetton je čital zapisnik današnje seje, kakor ga misli sestaviti, ter je razvijal o tem pravi »Galgenuhumor«, na kar je predsednik v imenu cesarju zaključil zasedanje...! — Hvala Bogu! Oddahnimo se....!

Dogodki na Češkem. Hinavstvo, nelojalnost, nedoslednost nemške ljudske stranke je dobila zaslužen plačilo in žanje — obči zasmeh. Roga se jej ves svet, najbolj pa oni, katerim je hotela vzeti veter iz jader — Vsenemci! Mi smo konstatovali že včeraj, da je to nevredno vsake stranke, ako hoče ubiti svojo nasprotnico s tem, da — vsprejme nje program! Nemška ljudska stranka hoče paralizirati agitacijo Vsenemcev s tem, da jo skuša še prekositi v nemškem radikalizmu. To je nezmislno. Ako se jej ta radikalizem zdi opravičen in njega program izvedljiv: potem ne umejemo, zakaj je nemška ljudska stranka stopila v boj proti njemu?! Če pa je nasprotno: kako je mogla potem vsprejeti program radikalizma in ga še poostri? Aut-aut! Če je nemška ljudska stranka proti Schönerer-Wolfovemu radikalizmu, potem ga mora pobijati ne le v boju — za mandate, ampak tudi v svojem programu; če jej pa ugaja, potem naj ne nganja komedije in naj se ne izpostavlja obćemu zasmehu — ker to ubija — in naj ne provocira sodeb, kakoršnja je ona v »Information«, ki pravi, da je volilni oklic nemške ljudske stranke najbornejši politični dokument, kolikor smo jih videli leta in leta. Redko še — pravi — je bila celó v Avstriji politična stranka, ki bi kazala tako politično strahopetstvo, kakor je vidimo v tem čudnem dokumentu! — Praška »Politik« pravi, da je to jednostavna kopija — od besede do besede — vsenemškega agitacijskega programa. Praški list pa je tudi tako maliciozen, da navaja lastne besede, ki jih je glavni nemške ljudske seranke, gosp. Prade, napisal nedolgo temu, pred par meseci, dne 28. julija tega leta na adresu Vsenemce Wolfa: »Gospod Wolf naj nam pove svoj načrt, kakó hoče izvesti uzakonjenje nemškega državnega jezika?! Poljaki, Čehi, fevdalci, klerikale, Jugoslavlani, Italijani, socijalni demokratje in vlada — nočejo; nemški poslanci levice bodo gotovo podpirali Vsenemce, ali dvetretjinska večina državnega zbora avstrijskega noče — to ve gospod Wolf istotako dobro — kakor mi!«

Torej g. Prade ve, da je uzakonjenje nemškega državnega jezika nemogoče, a v svojem volilnem oklicu se izreka — za uzakonjenje! So-li to resni politiki? Ima-li postopanje takih politikov kaj etičnega na sebi? Obkladajo se s prokletstvom smešnosti. Nemška ljudska stranka hoče živeti, hoče imeti mandatov, a nima svojih idej, nima pogumavto, da bi imela svoj program! Pleza na vrhunec smešnosti s tem, da gledé programa hodi na posodo k stranki, s katero je v najrditejem boju. Ta »ljudska« stranka nima poguma, da bi odkrito nastopila pred volilci in v tem strahu skače za sovražniki. Ker pa imata Wolf in Schönerer vsaki hip kaj novega na svojem agitacijskem repertoarju, mora tudi nemška ljudska stranka delati divje skoke — kakor kaj nuzorno in drastično kaže gornji, po »Politiki« navedeni primer. Včeraj še je bilo uzakonjenje nemškega državnega jezika utopija, smešna zahteva, ker ni izvedljiva — danes je kardinalna točka na programu iste nemške ljudske stranke!

V očigled taki nelojalnosti, neiskrenosti, nedoslednosti in breznačajnosti v nemškem taboru so jo Čehi izborno pogodili, da so — zadržali glas frakcije — »slušali glas patriotizma in se lepo razvrstili v trdno falangobojnikov, ki hočejo z lastno vrednostjo braniti svojo kožo, ko ne vidijo nikogar pred seboj, s komur bi se mogli pogajati in pobotati!«

Kako nemški socijalisti umevajo pojmi internacionalizma. Te dni se vrši v Ljubeku strankarski shod nemških soc. demokratov. Na tem shodu so bili tudi zastopniki drugorodnih socijalnih demokratov, mej istimi Biskiewicz, zastopnik poljskih socijalnih demokratov na Nemškem. Biskiewicz je izjavil, da bodo poljski socijalisti v vseh političnih vprašanjih solidarni z nemškimi socijalisti, zahtevajo pa, da se prizna samostojna organizacija za poljske dežele. Proti tej zahtevi se je oglasilo več govornikov, mej istimi tudi gospica Luxenburg, ki je trdila, da je le neka peščica ljudi, ki uganja narodno agitacijo in katerim je socijalna demokracija le postranske važnosti. Predlagala je, naj se preide preko resolucije državnega poslanca Lederburja, na dnevi red. Le-ta je namreč predlagal, naj bi upoštevali novoustanovljeno poljsko organizacijo in naj bi postopali složno z isto. Lederbur je v odgovor na predlog gospice Luxenburg pojašnjeval, da se svojo resolucijo ni hotel podpirati poljskih državnopravnih aspiracij temveč pripoznati le njihova prava do matrinega jezika. **Narodni čut je dandanašnji, tako je povdarjal Lederbur, povsod in tudi med delavstvom močno razvit. Tudi mi Nemci branili bi naš materini jezik, z vso odločnostjo, ako bi prišli pod tujo vlast.** Državni poslanec Pfannkuch je izjavil, da je Lederburjeva resolucija nepotrebnna, ker strankino načelnništvo vselej izpolnjuje dolžnosti internacionalne solidarnosti. Ako se hočejo Poljaki bojevati z nami — z Nemci — rama ob rami, so nam dobro došli, sicer pa nimamo mi nikake potrebe, da bi se jim usiljevali; mi lahko čakamo, dokler bo samostojna poljska organizacija sama čutila potrebo, blizati se nam. Na to so vsprejeli predlog gospice Luxenburg, da se preko Lederburjeve resolucije, naj bi se priznala samostojna poljska organizacija, preide na dnevni red. In s tem so gospoda socijalisti zopet jedenkrat rešili socijalno idejo in postavili nov kamen narodni jednakopravnosti...! Seveda — po svoje!

Ta strankarski shod nemških socijalistov nam je potrdil vnovič in na zelo drastičen način, da se pač nahajajo posamični socijalistični veleumi, ki pripoznavajo narodno jednakopravnost in bi jo hoteli tudi praktično uveljaviti, da se pa v obće socijalistični voditelji in mase omejujejo le na to, da načelo narodne jednakopravnosti le formalno in principijelno priznavajo, medtem ko se praktičnemu izvajanju iste postavljajo najodločnejše po robu. Dalje nam je ta shod zopet podal nov dokaz, da se socijalistične stranke v vseh deželah vedno bolj nacionalizujejo. Slišali smo to iz ust poslanca Lederburja samega ter videli potem praktično, ko se je prav isti Pfannkuch, ki je povdarjal internacionalizem, postavil na narodno stališče ravno s tem, da je pobijal to, da bi se poljskim socijalistom priznala njih narodna prava! Istotako se je slednjič o glasovanju pojavilo narodno (a ne pravo narodno, temveč šovinistično narodno) mišljenje nemških socijalistov. Tako torej, dočim so socijalisti velikih, mogočnih in vladajočih narodov narodni šovinisti, naj bi bili ravno le socijalisti našega malega, zatiranega naroda — internacionalni. Hvala lepa! Človek z normalno razvitim razumom imenuje tako postopanje narodno samoubojstvo in renegatstvo najhujše vrste (ker je zavratno in pod krinko človekoljubne ideje), ne pa internacionalizem. Vsi novejši poštenj in bistroidni socijalni misleci priznavajo, in dejstva nas uče, da se socijalistične stranke nacionalizirajo! In to je povsem naravno. Kakor ni človek jednak človeku, tako ni narod jednak narodu. Socijalna ideja je tu, treba je znajo računati in povpeševati razvoj vsega, kar se v njej spoznava koristnega. Bedasto pa je, ako pričakujemo, da nam razni Adlerji, Bebeli, Liebknehti, Pernerstorferji, Engelsi, Bernstein, Maloni, Jaurès-ji, Turati-ji, Guesde-iti, razjasnijo, kaj je našemu narodu potrebnega, temveč moramo to sami najbolj znati. Zato pa mi priznavamo potrebnost socijalnega razvoja, ter ga tudi po svojih močeh pospešujemo; ne priznavamo pa absolutno, da bi usodo našega naroda odločevala

obstoječa socijalno-demokratska stranka, kateri komandirajo nemški Židje! Tega ne bomo dovoljevali nikdar, kakor ne dovoljujemo, da bi se v imenu vere, ali pa v imenu liberalne ideje zatirala naša narodnost, oziroma da bi se ali liberalnim ali pa klerikalnim načelom na ljubo morali odrekati svojim narodnim idejalom! To je naše narodno stališče, to je plemenito načelo, katero bomo tudi nadalje branili z vso doslednostjo, izhajajočo iz globokega prepričanja. To veliko, to plemenito, razvoj in napredek narodov in prvi vrsti povspešujoče načelo bomo branili povsod in vsikdar, ne mené se za vsa očitanja, da smo — brez načela.

Vojna v južni Afriki. Buri so se začeli v Kaplandiji jako živahno gibati; vsi znaki kažejo, da se bodo tam — na angleškem ozemlju in v tem ravno se kaže delovanje pravične Nemeze — vršile zadnje faze južnoafričanske tragedije. Ako se upošteva zahteve, za Bure jako ugodno glaseče se vesti, možno je sklepati, da za Angleže ne bo ravno časten način, kakor se brzkone zaključita ples. Močen oddelek Burov se je utaboril pod poveljstvom Bothe na hribu Khandi v deželi Culukafrov. Angleži brzojavljajo, da jim primanjkuje živeža.

Tržaške vesti.

Lekcija! »Hrvatska« konstatuje, da so magistratna gospoda v Trstu se svojim sklepom za neudeležbo na pogrebu vladike Šterka napravili najlepši — fjasiko. To so ljudje, katerim zapoveduje »Piccolo«. Ali na mržnjo teh ljudi je navstala reakcija v vsakomur, ki je zmožen nepristransko motriti. To je zopet lekcija avstrijski politiki v Primorju! Škofijska kurija v Trstu mora uživati simpatije »Piccola«. Če ne, jej ne koristi, tudi če je še tako popustljiva. To je ultimatum tega židovskega glasila v stvarih katoliške cerkve v Trstu! Potem pa ni čudo — vsklika »Hrvatska« — da Slovenci iščejo prehoda v unijo!

Nekaj za naša županstva. Te dni je prišel k nam ugledni trgovec. V rokah je imel razne delavske knjižice svojih uslužbencev. Vprašal nas je, zakaj da so vse te knjižice tiskane prvo na nemškem, drugo na laškem in zakaj, da je slovenski jezik zadnji, da-si je na Primorskem večina prebivalstva slovenska!

Gospod trgovec se je jezil na županstva, ki da lastnemu slovenskemu jeziku ne varujejo častnega mesta niti tam, kjer prebivajo Slovenci v ogromnih večinah, niti tam, kjer drugorodcev niti ni! Mi smo gospodu povedali, da »delavske knjižice« izdajajo e. k. ok. glavarstva in ne občine same, a občine smejo in bi morale zahtevati, naj bo slovenski jezik na prvem mestu in se ne bi smele brez prigovora pokoriti menenju slehernega birokrata, da nemščina mora biti povsod na prvem mestu! Škandal pa je naravnost, da je slovensčina vedno na tretjem mestu in tudi za italijanščino tudi v takih krajih, kjer ne bi našel Italijana, ko bi ga z lučjo iskal o belem dnevu, izvzemši morda kakega lačnega siromaka iz lačne Italije, ki je prišel k nam iskati si tistega koščeka kruha, katerega ni mogel najti v deželi bodal in — Luchenijev!

Kakor pri omenjenih knjižicah, tako se greši na vse strani, neizvzema »Domovnic«! Lahki in Nemci imajo vse tiskovine samo na enem jeziku, le mi Slovani jamašemo se vedno po starem: v prirejenem nam blapčevskem duhu!

To je e. k. sodnija! Nekega dne, v nedavni prošlosti, je bil naš poročevalec na e. k. okrajnem sodišču v ulici Sanità. Imel je važnega posla, o katerem se je razgovarjal z nekim vrlim uradnikom, ki pa ni Slovenec po rojstvu.

Ker sta omenjeni uradnik in stranka morala pretrgavati svoj službeni razgovor — vsakih pet minut — radi vednega ropotanja mimoidočih vozov, je gosp. uradnik vskliknil: To je ces. kr. sodnija! — Temu vskliku se pridružujemo tudi mi in gotovo vsakdo, ki je imel kedaj posla na rečni oblasti.

Čas bi bil, da bi kaj ukrenili na to stran — ker je, kakor stvari sedaj stojé — ne le umorno, ampak tudi nedostojno e. k. uradnika ako mora ob takih razmerah opravljati — svojo važno in ne ravno lahko službo.

Dalmatinski skup» v Trstu. Odbor tega društva nam je doposlal nastopno okrožnico:

V Trstu živi mnogo tisočev Dalmatincev, a živi tudi lepo število Hrvatov in

Srbov iz družih naših pokrajin. Vendar do-
sedaj niso imeli svojega društva. To ni bilo
častno za nas, a tudi — ne koristno. No,
bolje kedaj, nego nikoli. Da rešimo, kar se
ni zgubljeno popolnoma; da se poznamo med
sabo, kolikor nas je le; da se pod skupno
streho moremo shajati na prijateljski razgo-
vor; da zemljak zemljaku v potrebi — ne
samo s svetom, ampak tudi s činom priskoči
na pomoč: v ta namen se je v marcu t. l.
oživotvorilo zabavno-podporno dru-
štvo »Dalmatinski skup«.

Upravni odbor je sestavljen tako-le:
predsednik: Anton vitez Vuković Vučidolič,
e. k. dvorni svetnik in poslanec v državnem
zboru; podpredsednik: Andrej Sirovič, knji-
ževnik in veletržec; tajnik: Štefan Čubret-
vič, e. k. profesor na akademiji za trgovske
in pomorske stvari; blagajnik Anton Bogda-
novič, trg.; ostali odborniki: kap. S. Dabinavič,
Štefan kap. Milinović, posest. brodov, Peter
Lorini, e. k. nadz. ribarstva, Drago dr. Lukež,
pristav e. k. finančne prokurature, Rok Ma-
rovič, e. k. uradnik. Namestnika: Filip Iva-
nišević, trgovec in Josip Marinković, prista-
niški nadglednik. Pregledniki: Mato kap.
Kosović, Pavel Tripković, veletržec in Hugo
pl. Struppi, trgovec.

Ta odbor ne ve, da-li mu bo mogoče
doseči, kar in tako vroče želi; ali pošteno če
napeti vse svoje slabe sile, da se društvo raz-
vije na čim lepši in čim korist-
nejši način.

No, odbor sam ne more delati čudežev:
da dosežemo po čemer stremimo, je sveta
dolžnost vsakega Hrvata in Srba, da odboru
in društvu postane zvest, iskren, odušev-
ljen pomočnik. Komur ni do osobno-
sti, ampak do stvari, in kdor se
ne ozira na malenkosti, ampak
na pošteno plemenito vzvišeno
svrhu, on postane in mora po-
statiti tak pomočnik!

Ostali Slovanci, osobito bratom Slo-
vence in Čehom, ko so že stopili, ali mi-
slijo stopiti v naše kolo, nudimo sedaj
in bomo nudili vsikdar bratski
desnici svojo.

Členi društva so: a) častni, b) ustano-
vitelji, c) podpiratelji in d) redni. Častnimi
členi imenuje glavna skupščina može zaslu-
žene za društvo in narod. Členi ustanovitelji
morejo postati oni, ki plačajo enkrat za vse-
lej 100 kron, dočim so podpiratelji oni, ki
bivajo izven Trsta in plačajo 10 K na leto.
Redni členi plačajo dve K mesečno. Odbor
more odločiti po razmerah člena, da plača
samo eno krono mesečno.

To »okrožnico društva« Dalmatinski skup
objavljamo s posebnim veseljem. Okrožnica
sama konstatuje, da živi v Trstu na tisoče
Dalmatincev ter Hrvatov in Srbov iz družih
pokrajin. Le-ti so se nam skoro popolnoma
zgubljali dosedaj v glavnem zato, ker niso
imeli nikakega centra in nikakega organa. Z
novim društvom, — ki skoro, tečajem tega
meseca otvori svoje prostore — bo torej
ustreženo nujni, krvavi potrebi in utegne po-
statiti isto — ako mu bo možno dosežati po-
stavljeni si naloge — prevažnim faktorjem v
življenju tržaških Slovanov. V tem preporo-
čamo najtopleje v najizdatnejše podpiranje po
vseh, ki le morejo to.

V Škedenju je umrl sinoči posestnik
Ivan Sanein. Pokojnik je bil pristaš nar-
odne stranke in zvest čitatelj našega lista.
P. v m.!

Poziv. Pri podpisnem se nahajajo tri
»Domovnice«. Dve sti doposlani po slavem žu-
panstvu iz Breznice (Gorenjsko) na imeni
Josip in Jakob Bulovec, in ena na ime Igna-
cij Ličen iz Riheuberga na Goriškem. Do-
tičniki so naprošeni, da se v času od 8.—12.
ure jutraj ali od 3.—7. ure popoldne ogla-
sijo v uradu »Delavskega podp. društva«,
ulica Molin piccolo št. 1, kjer se jim do-
movnice izroče.

Fran Kravos.

Odhod nemških vojakov iz Trsta.
Danes popoldne ob 2½ uri so se nemški
vojaki odpeljali po južni železnici na Dunaj.
Nekoliko pred jedno uro so se čete razvrstile
na obrežju pred parnikom »Fran Ferdinand«,
na katerem so bile nastanjene za časa svo-
jega bivanja v Trstu. Vojaki so bili v pa-
radni obleki. K parniku je šlo nekaj stotnih
domačega pešpolka z godbo na čelu. Naši
vojaki so delali špalir od parnika do južnega
kolodvora.

Po jedni uri so prijahali na prostor, kjer
so stali nemški vojaki, korni poveljnik FZM.
Succovati, brigadni poveljnik general-major
Conrad, polkovnik Bernath ter nekaj družih

častnikov. Ob dohodu teh gospodov so jih
vemške čete vojaško pozdravile. Kmalu na
to so nemški vojaki odkorakali z godbo na
čelu, na kolodvor južne železnice, odkjer so
se odpeljali ob 2½. uri popoldne proti
Dunaju.

Drobne vesti. Nesreči. Včeraj zju-
traj se je 30-letni mehanik Rudolf Pisut, sta-
nujoči pri sv. Jakobu št. 1, udaril s kladi-
vom po roki in se ranil nevarno. Prvo pomoč
so mu podelili na zdravniški postaji.

16-letni kmečki fant Ivan Zadnik iz
Matulj je padel v neki prekop in se nevarno
pobil. Ponesrečenca so pripeljali v bolnišnico
v Trstu.

Ogenj. Sinoči ob 11. uri 30 min. je
gorel neki hlev v ulici Torrente št. 34. O
tej priliki se je neka oseba nekoliko opekla.
Poklicani gasilci so ogenj kmalu pogasili.

Kap. Včeraj popoldne ob 5. uri je
75-letni Mihael Buranič, stanujoči v ulici
Belvedere št. 23, molil v cerkvi pri sv. An-
tonu novem; kar se je zgrudil na tla —
zadela ga je kap. — Poklicali so stražarja,
ki je starčka dal z vozom prepeljati na zdrav-
niško postajo.

Tatvine. Včeraj jutraj je bil areti-
ran v svobodni luki neki 23-letni Viktor S.,
ker je hotel odnesti 10 klg. kave, ne da bi
bil hotel plačati predpisano carino. — Za
malo časa potem so aretirali tudi neko Bar-
baro R., tudi v svobodni luki, ko je hotela
odnesti 1500 gr. kave. — Obojico so odveli
na inspektorat, kjer so ju vzeli na zapisnik
ter izpustili na svobodo, dokler ne bosta po-
zvana na odgovor.

Gosp. Viktor Schifflig, uradnik v čistil-
nici riža pri sv. Saboti, je ovadil v imenu
tovarne, da je v ponedeljek voznik Josip B.,
stanujoči v Kjadinu, ukradel iz vreč 30 kg.
riža, a njegov tovariš Evgenij P. 50 kg.

Dražbe premičnin. V petek, dne 27.
septem. ob 10. uri popoldne se bodo vsled
naredbe tuk. e. k. okrajnega sodišča za ci-
vilne stvari vršile sledeče dražbe premičnin:
ulica Campanile 13, hišna oprava; ulica
Chiozza 31, hišna oprava; ulica Rossetti 19 A,
voz; ulica S. Giovanni 4, 4 vreče moke; ul.
Barriera vecchia 3, oprema v zalogi in spe-
cериjsko blago.

Vremenski vestnik. Včeraj: toplomer
ob 7. uri jutraj 20° 3, ob 2. uri popoldne
22° 3 C°. — Tlakomer ob 7. uri jutraj 761.5.
— Danes plima ob 7.49 predp. in ob 7.35
pop.; oseka ob 1.24 popoldne in ob 1.55
popoldne.

**Načelnštvo podružnice družbe sv.
Cirila in Metodija na Greti** naznanja, da
bo v nedeljo dne 29. t. m. od 8. do 10. ura
jutraj vpisovanje otrok za otroški vrt na
Greti v poslopju otroškega vrta na Greti.
Opozarjajo se stariši, da privedejo svoje
otroke prinesši seboj krstni list, spričevalo,
da so otroci zdravi na obeh in spričevalo, da
so istim cepljene koze.

Vesti iz ostale Primorske.

× Iz občine Dekani nam pišejo:
Obljuba dela dolg! V »Edinosti« od 21. av-
gusta je bilo rečeno, da že pridemo našemu
g. županu z dokazi, da mu bo šumelo po
ušesih. No, kmalu bi bili odnehali od tega
namenja. Ali ker se naš župan še na dalje
hvali, da on nima nobenega strahu pred ni-
komur in da bodo popred oni zaprti, ki so
njemu izrekli nezaupnico in zahtevali njegovo
suspensiranje: pa mu posvetimo malce!

Kakov mož je ta naš župan in kakov
narodnjak, kaže že njegova baharija: da vse
drži žnjim, da mu je okrajni glavar velik
prijatelj — ki da mu je zagotovil lanskega
leta, da bo vsikdar, naj že župan toži kdor
hoče, držal žnjim kakor star prijatelj itd. Ta
človek se niti ne meni zato, da rečenega funk-
cijonarja kompromitira pred ljudstvom s ta-
kimi baharijami!

Naš župan pa se ponaša tudi s prija-
telstvom jednega Bennatija!! Ponaša se z
varstvom od strani deželnega nadzornika Bra-
dicieha — češ: ta gospod mi potrdi, da so
vsi računi prav in v redu!

Tu pa zopet naš župan ne pomisli, kako
kompromitira sam ega sebe, ako pripo-
znava, da mu je jeden Bennati prijatelj in
zaščitnik! Ne umeje, kako kompromitira sa-
mega sebe, ako se nadalje baha, da so mu
vsi dohtarji v Kopru prijatelji, zbok česar
da se nikogar ne boji in da niti ne misli na
to, da bi odstopil od županstva.

Na baharijo njegovo pa, da so mu naši
župaiki, ko so prišli na pregledovanje raču-

nov bratovščin, izrečno dovolili takov način
upravljanja, kakor si ga je izvolil on: na to
— baharijo naj odgovore gg. župniki sami,
če se jim vidi to potreba v lastno obrambo!

Hoteli smo navesti nekatera najbolj kri-
čeča dejstva v ilustracijo uprave našega žu-
pana; no, od te naloge nas je odvzela in-
terpelacija naših vrlih poslancev v deželnem
zboru, priobčena že v »Edinosti«.

G. župan se zanaša torej na svoje mo-
gočne zaveznike in zaščitnike. Ali ve naj, da
tudi mi ne odjenjamo! G. župan se zanaša
na mogočnega prijatelja Bennatija, da ga reši,
mi pa pravimo, da tudi v volji naroda
je moč!

Sramota bi bila za občinski svet, sra-
mota za vso občino, ako bi molčali k temu,
da se nje načelnik brati z najhujim, najbesne-
jim sovražnikom naroda! S sovražnikom, ki
tako brutalizira zakonite zastopnike našega
naroda in po njih — tudi narod sam!
Zato je smešno in žaljivo, ako se župan in nje-
govi laški prijatelji nadejajo, da jim tudi naše
ljudstvo pojde tako slepo na limanice, kakor
jim je šlo ljudstvo v Škofiji. Pa tudi tam se
že zjasni in gotovo. Mar jim je pomagal
Bennati za tisto obljubljeno veliko železniško
postajo v Škofiji in za tisto šolo, za katero
ne bo trebalo nič plačevati?!

G. Bennati in družba z našim županom
vred naj si zapomnijo, da v naši dekanski
županiji ni več tal za njihovo zalego! Morda
se župan zato tako krčevito drži županskega
stola, ker se bližajo — deželnozbornske vo-
litve, da bi se posebno mogel izkazati svojim
prijateljem, za kar bi smel upati primerne-
ga plačila. Mož dela račune brez krčmarja. Je
že krenen in kolikor še ni — pa bo še.

Še jedno v označenje našega župana. Na
predlog gospoda Šiskoviča so v občinski seji
dne 5. t. m. sklenili jednoglasno, da je na-
prostiti slavno poštno in brzojavno ravnatelj-
stvo, naj napis na poštne pečatu spremeni
iz Decani v Dekani. Župan pa še do danes
ni izvršil tega sklepa, ker mu tega ne do-
voli — gospod Bennati!!

O b č a n.

Vesti iz Kranjske.

* Župan Bergant v Kamniku,
katerega je bila — kakor smo že poročali —
med volitvijo zadela kap, je umrl predvče-
rašnjim.

Vesti iz Štajerske.

— 100 let! V hiralnici pri Celju se
nahaja od leta 1894. neka starka, imenom
Magdalena Frank, ki je dne 15. t. m. do-
vršila dobo — 100 let. Ko se jej tega dne
razun običajne poreije dali še čašo »ekstra«
in jej častitali, je menila smehljaje se: »Tako,
tako. Sto let sem že stara? Me jako veseli.
Potem se je zaobrnila in — spala dalje.

— Slovenski denar za nemške
svrhe. Leta 1902 bodo imeli v Gradcu
veliko pevsko slavnost. Sedaj je razpisan na-
tečaj za gradnjo velike pevske dvorane. Za
to ultranemško slavnost je dovolila »dežela«
16.000 K. A ker je dežela po tretjini slo-
venska, bodo morali Slovenci plačati tretjino,
to je: 6000 K. Za uravnavo Pesnice na juž-
nem Štajerju pa ni denarja, razun za — ko-
misije.

— Več slovenščine!! Skrb za ljubi
kruhek dela včasih čudeže. Ta skrb je včasih
tako silna, da se vzdržuje celo poleg
najhujega nemškega besnila. Klasičen iz-
gled za to podaje »Pettaufer Zeitung« od dne
22. t. m. To glasilo je med najsrdečiji nem-
škimi glasili, je glasilo tiste ptujske nestrp-
nosti, ki je celo najbolje dijake slovenske na-
rodnosti odgnala z gimnazija v Ptuj. In
glejte, ista »Pettaufer Zeitung« zahteva sedaj
več pouka v slovenščini (toliko na ljudski
šoli, kolikor na gimnaziju) za njih nemške in
psevdonemške otroke. O ti ljuba skrb za
— kruhek!!

Razne vesti.

Car brez kruha. Ruski car je ob priliki
svojega bivanja na Francoskem pripovedoval
to-le zanimivo anekdoto iz dobe Napoleona
III.: Ruski car se je tedaj mudil v Com-
piègne in je nekemu vladarju na čast prire-
dil sijajen obed. Bil je že čas, da sedejo k
mizi. Kar so opazili kuharji, da nimajo kruha.
V naglici so poslali k nekemu peku po kruha,
ali v pokarni niso ga imeli več. Morali so
torej iz Pariza brzojavno naročiti kruha. —
Sveži pečeni kruh je prispel s posebnim vla-

kom iz Pariza celo uro kasneje, nego se je
imel pričeti obed.

Napoleon je bil ravno isti dan mnogo
hodil in se je zelo zlačil. Šel je v kuhinjo
zahtevati od upravitelja: »Dajte mi vsaj ko-
šek kruha, da ne umrem od gladi!« Upra-
vitelj je moral zdaj iskreno priznati vladarju,
da v hiši ni niti koškega kruha... Na to
le rekel Napoleon, smeje se: Car in nima
kruha!

Kuga v Neapelju? Med težaki na obrežju
se je pojavilo 12 slučajev bolezni z vsemi
znaki kuge. Odredile so se najstrožje var-
nostne priprave. Sodi se, da so bolezen za-
nesle miši, ki so prišle na kem parniku iz
okuženih dežel.

Najnoveja proklamacija Kitchenerjeva.
Zahteva Kitchenerjeva, obsežena v njegovi
slovesni proklamaciji, da se morajo vsi Buri
do 15. septembra udati, je navdala Bure s
takim zdravim strahom, da si ni nikdo njih
upal, da bi jej ustregel. Ker pa je določen rok
minol, je lord Kitchener izdal novo prokla-
macijo z nastopno vsebino: § 1. Vsi Buri,
nahajajoči se na bojišču, smatrani so od 15.
septembra 1901 dalje za vojne ujetnike —;
§ 2. Topi, katerih še nismo priborili, sma-
trani so od 15. septembra 1901 dalje za de-
montirane in za vojno nerabne, vse drugo
orožje Burov pa od istega časa dalje kakor
prisvojeno od Angležev; — § 3. Od 15. sep-
tembra 1901 je smatrati vojno za zaključeno;
— § 4. Vse Bure, ki se pregreše proti § 1.
te naredbe, je smatrati za ustreljene in sicer
od 15. septembra 1901. dalje. — § 5. Pod-
pisanega je od 15. septembra 1901 dalje sma-
trati zgodovini nasproti za — slavnega, Kit-
chener m. p.

To se pravi — ne smemo lagati — lord
Kitchener ni izdal te naredbe, ampak jo je
čitali le v nekem berlinskem humorističnem
listu. Ali izborna pogojena satira na angle-
škega generala in njegove zmage s — pro-
klamacijami je to vendar le!

Loterijske številke, izžrebane dne 25.
septembra:

Praga	28	59	8	56	2
Lviv	12	76	38	2	48

Brzojavna poročila.

Amerikanski odposlanik v avdienci.

DUNAJ 26. (B.) Njegovo Veličanstvo
cesar je danes vsprejel v avdienci ameri-
kanskega odposlanca. Odposlanec je izrazil za-
hvalo vlade Zjedinjenih držav na tem, da se
je cesar na žalovalni službi božji po pok. Mac
Kinleyu dal zastopati po najvišjem dvor-
janiku.

Nemški vojaki na Dunaju.

DUNAJ 26. (B.) Godba nemškega cesar
Franovega gardnega grenadirskega polka je
dospela sem. Po pozdravu je godba odkora-
kala v Albrehtovo vojašnico.

Dva morileca obesili.

PRAGA 26. (B.) Danes, ob 7. uri jutraj
so obesili na dvorišču tukajšnjega deželnega
sodišča morileca lastnega očeta Antona in Va-
clava Slaničko.

Dogodki v Kitaju.

LONDON 26. (B.) Reuterjeva pisarna
javlja: Oddelek za poizvedovanja v angle-
škem vojnem ministerstvu se pripravlja, da
odpošlje ekspedicije — kakor je ona majorja
Manifolda, ki je nedavno zapustil Peking —
na različne kraje Kitaja, ker je vojna v letu
1900. pokazala, da vojaške informacije An-
gležev zaostajajo za onimi Rusov in Ja-
poncev.

V najem se odda

hiša in kréma z velikim hlevom, ležeča v
Lokvi ob skladovnej cesti, eventualno neko-
liko zemljišča. Več se poizve pri upravi
»Edinosti«.

Aleksander Levi Minzi

Prva in največja tovarna pohištva
vseh vrst.

• T R S T •

TOVARNA: ZALOGA:
Via Tesa, 10 Piazza Rosario št. 2
vokal (šolsko poslopje)
Via Limitanea in Via Riborgo št. 21

Velik izbor tapetarij, zrcal in slik. Iz-
vršuje naročbe tudi po posebnih načrtih.

Cene brez konkurence.

ILUSTROVANI CENIK ZASTONI IN FRANKO
Predmeti postavijo se na parobrod
ali železnico franko.

Trgovina z izgotovljenimi oblekami.
Salarini. Ponte della Fabbrica št. 2, vogal ul. Torrente. Podružnica Piazza Pozzo del Mare šte. 1. druga podružnica Alla città di Londra z najfinišni izdelki v ulici Poste nuove 3 (Brunerjeva hiša). Zaloge izgotovljenih oblek za moške in dečke in sicer: obleke za moške od gl. 6.50 do 24, za dečke od gl. 4.50 do 12, suknene jope v velikem izboru od gl. 3 do 8, suknene hlače od gl. 1.80 do 4, volnene goldinarje 4.50 do 9. Velik izbor površnih sukenj v modernih barvah od gl. 9 do 16. Volnene obleke za dečke od 3 do 12 let od gl. 2.50 do 9, od platna ali satena v raznih barvah od gl. 1 do 5. Haveloki za moške in dečke po najnižjih cenah. Hlače od moških (alodjeva koža) za izgotovljene v lastni predilnici na roko v Korminu od gl. 1.30 do 2.
 Lastna posebnost: črtane močne srajce za delavce gl. 1.20. Velika zaloga snovij za moške no meter ali tudi za naročbe na obleke, ki se izgotovijo z največjo točnostjo v slučaju potrebe v 24 urah.

Josip Bizjak urarski mojster v Trstu ulica Stadion 25. naznaja slavnemu občinstvu, da je odprl svojo lastno delavnico za popraviljanje ur vseh vrst, bodisi žepnih najfinjših kakor tudi velikih stenskih; obljublja, da si bo prizadeval zadovoljiti vsakogar, koji bi mu blagovolil dati dela, za kojega izvršitev tudi jamči. Za mnogobrojno podporo se udano priporoča.

Nova čevljarnica „Alla Corsia Giulia“ Fran Benčiča v Trstu ulica Giulia št. 3. Velika zaloga obnavlja vsake vrste lastnega izdelka za moške, ženske in otroke. Blago kakor: podplati, usnje in pripadki so iz najboljših tu- in inozemskih tovarn. Izvršuje točno vsako naročbo po meri in najnovejši modi. Vsaka poprava se dogotovi v istem dnevu. Cene brez konkurence. Kože v vseh barvah.

NAJBOLJE
vinske preše
 se vdobivajo pri
SCHIVITZ & Comp.
 (Živio in družb.)
 TRST. - ulica Ghenga št. 10. - TRST.
 (uhod ulica Commerciale)
 po tovarniških cenah.

Teodor Slabanja
 srebrar
 v Gorici, ulica Morelli št. 12,
 priporoča prečast. duhovščini za izdelovanje cerkvenih posod in orodja. Pripravo cerkvenega orodja olajšuje revnim cerkvam s tem da daje tudi na obroke. Obroke si pa preč. p. n. sgopod naročevalce sam lahko določi.

na milijone dam

rabi „Feolin“. Vprašajte Vašega zdravnika, ako ni „Feolin“ najboljši kozmetik za kožo, lasi in zobe. Najgrši obraz in najostudnejše roke zadobe takoj aristokratsko finost in obliko z rabo „Feolina“. „Feolin“ je angleško milo sestavljeno iz 42 žlahtnih in svežih zelišč. Jamčimo da se s porabo „Feolina“ popolnoma odpravijo gube na obrazu, kožni črvi, ogorenja, rudečice na nosu itd. „Feolin“ je najboljšje sredstvo za čiščenje in vzdrževanje in olepšanje lasij, zabranjenje iste proti odpadanju, plešami in boleznim v glavi. „Feolin“ je tudi najnaravnejše in najboljšje sredstvo za čiščenje zob. Kdor redito rabi „Feolin“ mesto mila, ostane mlad in lep. Vrne se takoj denar, ako bi „Feolin“ ne imel popolnega uspeha. Cena komada 1 K 3 komadi 2.50 K, 6 komadov 4 K 12 komadov 7 K. Poština za 1 komad 20 st. od 3 nadalje 60 st. Povzete 60 st. več. Glavna zaloga M. Feith, Dunaj, VII., Mariahilferstrasse 38. I. nadstr.

PODJETJE ZIMOLO - TRST
 Prvo podjetje
 za pogrebne svečanosti
 ustanovljeno leta 1876.
 Pisarna: Corso 41 - Zaloga: ul. Istituto 15
 Telefon št. 141 - Telefon št. 145
 Sprejemajo se pogrebi v veliki gali in I., II., III. IV. razreda; prevzvi mrlčev v tu- in inozemstvo; katafalki v cerkvah za pogrebne svečanosti.
 Izvršuje pogrebe v popolno črni, v zlato-črni, srebrno-črni in zlato-modri barvi.
 Velika zaloga kovinskih krst, navadnih in najbogatejših; krst iz trdega lesa s kovinskimi okraski z vloženo cinasto krsto ali brez nje; lesenih krst; belo in črno lakiranih; vencev iz umetnih cvetlic v porcelanu ali biserih.
 Prodaja na drobno in na debelo oblek iz atlasa organin, umetnih cvetlic, napisov zlato-srebrnih in sploh vsakovrstnih pop- p birthndoneevreg. i

Ces. kr. priv. tvornica strojev, brizgalnic, čelad, cevij, pasov in prva moravska mehanična tkalnica tvrdke
R. A. SMEKAL-A Smichov-Praga
 podružnica v Zagrebu, Frankopanska ulica 9
 priporoča slavnim gasilnim društvom in zasebnikom brizgalnice vsake vrste, s patentom proti zmrzlini in priredbo, da na obe strani vodo sesajo in mečejo.
 Parne brizgalice, s katerimi zamoreta že samo dva človeka delati; izučba lahka in brez masinista. Dalje motorne vozove, aparate za acetilenski plin, brizgalnice proti peronospori „Vermorel“ po 16 kron. „Avstrija“ po 20 kron franko na vsako pošto.
 Kmetijsko orodje. Izdelki solidni, lepi in po ceni. Uzorci in ceniki brezplačno.
 — Igodni plačilni pogoji —
 Spoštovanjem
 Podružnica R. A. SMEKAL v Zagrebu.

Ivan Semulič
 v Trstu, Piazza Belvedere (nova hiša)
 priporoča slavnemu občinstvu v Trstu in okolici

kakor tudi po deželi, svojo bogato zalogo pohištva.
 V zalogi ima vsakovrstno pohištvo najfineje in druge vrste, iz trdega in belega lesa. Volnene postelje in prodaja volne v vsaki množini. Cene so zmerne in postrežba točna in poštena.

Zaloga šivalnih strojev
 za domačo rabo ali obrtnike od 60 kron naprej.
5 letno jamstvo.
 Velik izbor vseh pripadkov spadajo- žih k šivalnim strojem.
 Pošiljate na deželo po povzetju.
 Mehanična delavnica za popraviljanje strojev vseh vrst.
RUDOLF RÖTL Trst, Trg Piazza S. Caterina št. 2.

Prvo primorsko podjetje za razpošiljanje in prevažanje pohištva
Rudolf Exner
 Trst. - Via Squero nuovo 7. - Trst.
 Telefon 847.

Specijalno bavljenje za inmagaciniranje pohištva. Pakovanje vsake vrste se izvrši na najboljši način in po zmernih cenah. Nakladanje in prevažanje pohištva po železnici in morju v vse kraje tu- in inozemstva kakor tudi iz hiše v hišo po celem mestu ali okolici s patentovanimi velikimi vozovi najnovejše konstrukcije.
 Sprejemanje posameznih kovčkov, za- bojev, košev itd. za inmagaciniranje.
 Sprejemajo se pošiljate vsake vrste in kamor si bodi.

Odlikovan z dvema zlatimi in bro- nastimi kolajnam
FRAN HLAVATY
 ulica Giulia št. 1/A.
 Obuvala po angležkem in francoskem vzorcu izdeluje po meri cenj. damam in gospodom kakor tudi za otroke. Delo okusno in trpežno.
 Popraviljanje starega obuvala.

Redka prilika!
300 komadov za samih Mk. 3.

Ena krasna dobro idoča ura s 3 letnim jamstvom in lepo veržico; 1 krasna garnit, gumbov za srajce ovrtnik in manšete iz double zlata; 1 fina škaflija za cigare; 1 eleg. brušuro žepno ogledalo s finim glavnikom; 1 beležnica v angležkem platnu; 1 eleg. brušura igla za dame iz prima double zlata; 2 gumba od simili briljantov; 1 krasno pozlačen prstan z imitovanimi biseri za dame, ali gospode; 1 najboljša novčarka z usnja; 1 krasna špila za kravato se simili briljanti; 1 dobrodišeče milo; 20 angl. predmetov za dopisovanja in še 200 komadov raznih predmetov, koji so doma neobhodno potrebni. Teh 300 predmetov za samih Mk. 3 z uro vred, ki sama toliko velja, razpošilja samo nekaj časa po povzetju.

Skladišče Opava (Šlesko).
 Poštno predalo št. 15
 Pri odjemu 2 zavrtkov dodam lep nož z 2 rezili brezplačno.

Kar ne ugaja, denar nazaj.

Novo tržasko pogrebno podjetje
 se je premestilo
 s pisarno in zalogo pogrebnih predmetov na Piazza delle Legna 4.
 To podjetje si je pred kratkim nabavilo nove in elegantue vozove, potrebščine, in obleke, vsprejelo v svojo službo novo in praktično osobje ter vsprejema pogrebe ka- teregakoli razreda po lastni tarifi.
 Podjetje preskrbi tudi kolikorsibodi vozov pri spremljevanju pogrebov na pokopališče.

Jakob Kosmerlj
 - TRST -
 ulica ss. Martiri št. 16
 nasproti Komando Marine.
TRGOVINA
 jestvin in kolonijalnega blaga, delikates in konserv.
 Izbor raznih vin in likerjev.
 Imam tudi filijalko v aliei Bastione št. 2, nasproti ženskemu liceju.
 Priporočam se p. n. občinstvu in sem najudanejši
Jakob Kosmerlj.
 Sprejemajo se tudi naročbe za razpošiljanje.

FILIJALKA
 c. kr. priv. avstr. kreditnega zavoda
 za trgovino in obrt v Trstu.

Novci za vplačila.

V vrednostnih papirjih na	V napoleonih na
4-dnevni izkaz 2 1/4 %	30-dnevni odkaz 2 1/4 %
30- " " 3 1/4 %	3-mesečni " 2 1/4 %
	6- " " 2 1/4 %

na pisma, katera se morajo izplačati v sedanjih ban- kovcih avstrijske veljave, stopijo nove obrestne takse v krepot z dnem 24. junija, 28. junija in odnosno 20. avgusta t. l. po dotičnih objavah.

Okrožni oddel.
 v vredn. papirjih 2 1/4 % na vsako svoto. V napoleonih brez obresti.

Nakaznice
 na Dunaj, Prago, Pešto, Brno, Lvov, Tropave Reko kako v Zagreb, Arad, Bielitz, Gablonz, Gradce Sibinj, Inomostu, Czovec, Ljubljano, Line, Olomcu, Reichenberg, Saaz in Solnograd, brez troškov.

Kupnja in prodaja
 bitku 1 1/2 % provizije.
 Inkaso vseh vrst pod najumestnejšimi pogoji.

Predujmi.
 Jamčevne listine po dogovoru. Kredit na dokumente / Londonu, Parizu, Berlinu ali v drugih mestih — provizija po jako umestnih pogojih.
 Kreditna pisma na katerokoli mesto.

Vložki v pohrano.
 Naša blagajna izplačuje nakaznice narodne banke italijanske v italijanskih frankih, ali pa po dnevnem kursu.
 Sprejemajo se v pohrano vrednostni papirji, zlati da- ebni de nar, zlati avstrijski bankovci itd. po pogo d-

KADILCI!
 ZAHTEVAJTE POVSOD
 CIGARETNE PAPIRČKE
 V KORIST DRUŽBI SV. CIRILA IN METODA
 KATERI SO NAJBOLJŠI OD VSEH DRUGIH
 GLAVNA ZALOGA
JOS. ŠTOKA-TRST

Važno oznanilo!
 Podpisani smatra si v dolžnost javiti, da se VINA iz VISA, KASTELOV pri SPLITU, ISTRE in BELA VINA iz VISA, ki se prodajajo v njegovi zalogi, analizovana in stavljena pod stalno kontrole zavoda za kemično analizovanje, ovlaščenega od c. kr. avstrijskega ministerstva. Zato se stavlja na vse sode- in boteljke kontrolna in garancijska znamka št. 137. To določbo je izdalo visoko c. kr. notranje mini- sterstvo radi pregostega kvarjanja vina, ki stavlja v resno nevarnost ljudstvo.
 Kedor si torej vkupi vino v moji zalogi, je gotov, da se v njem ne nahaja drugih snovij, nege- da je vino čisto in naravno, da se sme z mirno vestje- dajati bolnikom in konvalescentom, ker analizacijak- zavod stavlja pod svoje varstvo samo ona vina, ki so čista in imajo vso potrebno vsebino, ki jo moraje- meti najfinejša vina.

C E N E:

Istrski teran	liter po 32 novč,
Vino iz Kaštelov pri Splitu	" 34 "
Fino vino iz Visa	" 34 "
Vino Opollo	" 38 "
Belo vino iz Visa	" 40 "

Zahtevajte vselej jamstveno znamko.
Josip Tami
 ulica Legna št. 6 (Dvorišče)

GORIŠKA LJUDSKA POSOJILNICA
 registrovano društvo z omejeno zavezo,
 v Gorici
 Gosposka ulica hšt. 7., I. nadstr.
 v lastni hiši.

Hranilne vloge sprejemajo se od vsacega, če tudi ni član društva in se obrestu- jejo po 4 1/2 %, ne da bi se odbijal rentni davek.
 Posojila dajejo se samo članom in sicer na- menjice po 6 % in na vknjižbe po 5 1/2 %.
 Uradije vsaki dan od 9. do 12. ure dopol. in od 2. do 3. ure popol. razven nedelj in praznikov.
 Stanje hran. vlog leta 1900. Kron 1,263.563.
 Poštno-hran. račun št. 837.315.